

FÜZFASÍP (X.)

A REJTÉLYES TÁVIRAT

BORDÁS GYÖZŐ

Az ilidžai fürdőben eltöltött néhány nap alatt Pichler József nemcsak közérzetét, hanem egészségi állapotát is javulni érezte. Szívbántalmai mintha teljesen megszűntek volna, étvágytalanság és fejfájás sem gyötörte már. Gyógyulásának vitathatatlan jele volt, hogy mind többet gondolt Kochán Alice-ra, nem bocsátotta meg magának, legutóbb, amikor otthon járt, elkerülte a kúriáját. Igaz, remélte, sőt várta is, hogy feltűnik az aviatikusbemutatón, leste, mikor jelenik meg az emberek feje fölött a fehér selyem napernyő és a széles karimájú szalmakalap, ami nyáron elmaradhatatlan kelléke volt, akárcsak, a fiatalabb hölgyek mohó pillantásai, amelyekből ki lehetett olvasni irigykedésüket, amiért az asszony éveit meghazudtolóan jól tartotta magát. De hiába várt, ezért este a levélírás mellett döntött.

A reggeli séta ismét elé varázsolta Alice alakját. Elképzelte, miként lovagolnak ki lányával együtt szokásos terepszemléjükre. Az ispánnal közölték ilyenkor a napi teendők sürgősségét és sorrendjét, és ellenőrizték az előző nap elvégzett munkát – szenttamási és kishegyesi napszámosokkal meg fuvarozókkal dolgoztattak leginkább – Alice-on nyilván karcsú lábához illő félcsizma van, sárga batisztblúz a vadász mellény alatt, előzékes zsekésapkája pedig pántlikával az állához kötve. Flórán meg lovaglócsizma, amelynek feketesége egybefolyik szűk nadrágjával és lova színével, úgyhogy távolodva a pusztán egyszer csak két gömb marad belőlük. Egy sárga és egy lila akcentus a képen, amelyet a látványról a festő megfestett. Egészen másként csillant az a lila: Flóra rövid kabátja, mint a sáros kerékvágás felső peremén játszó napsugár lilája itt, a fürdő bejáratánál. Hányszor eljátszadott ő vásznain a lila számtalan árnyalatával, a meddőség ősi szimbólumával: a késő őszi fákat, az öreg gyümölcsösöket meg Wilit is mindig e szín valamelyik nüanszába öltöztetve.

Alice élvezte ezeket a reggeli kilovaglásokat, s a poros nyári utak sem tartották otthon. Kutyái nyüszítve várták az indulást, a kancák meg bent nyerítettek az istállóban. Aztán hosszú fürdés következett a menetrendszerű reggeli vizit után, amelyhez az esővizet a cselédek induláskor öntötték föl a mosókonyha zománcozott üstjébe. A fürdőső meg kilószámra állt a fürdőszobában.

Flóra kisasszony szívesebben maradt volna otthon az ágyban, de neki is mennie kellett, mert közben a gazdálkodás mesterségét tanulta, bár a polgári után a nyelvórák, a zongorázás és a varrás továbbra is kötelező volt számára. Ki másra hagynám majd egyszer a birtokot – gondolta az anyja. A férjhez adás ugyan megfordult már nemegyszer mindkettőjük fejében, volt kérő is, csak megfelelő parti mindeddig nem akadt, talán a lány testi fogyatékosága miatt. Hányszor megbánta már Alice, hogy terhessége alatt többet törődött a szépségével, mint az egészségével, s a megengedettnél tovább viselt fűzőt. Az orvosok állítása szerint ettől lett kissé sánta a lánya.

Fürdés után szép időben a kerti asztal tölgyfahúvösében várta őket a reggeli: a festőt is, ha ott töltötte az éjszakát, vagy ha kora reggel biciklizett ki a birtokra. Szertartásosak voltak ezek a reggelik, akár egy Csehov-drámában. Pichler csak azt nem szerette, ha a két szakasztott egyforma vizsla körülszaglászta, mert gumiorruktól flekkes maradt a vászonnadrágja.

Alice imádkozta a kutyáit.

– Sok fehérje kell nekik, attól lesznek szépek, mi több, jók is – magyarázta egyszer neki a ház úrnője. Mivel Pichler nem értette, mi az, hogy jó kutya, hát ezt is megmagyarázta neki:

– Az a jó vadászkutya, amelyik meg tudja találni az öreg fácánt is. Mert a tapasztalt fácán olyan ravasz, mint a róka. Túljár a rossz szimatú kutya eszén. Megtalálni és kizavarni a rejtekhelyéről, ez a kutya dolga.

– Minden kutyának jó a szimata – mondta erre Pichler, amire Alice édesen fölnevetett.

– Maga, kedves Mester, most úgy nyilatkozott, mint falusi tanító a költészetről. Ne gondolja, hogy minden kutyának jó a szimata! Éppen a múltkor okítottam ki a mi kis természettudósunkat, azt a Sauert arról, hogy cukrot nem szabad nekik adni. Cukrot meg fűszert. Mert ez a két dolog – ami egyébként a természetben sem található meg –, de még mennyire, hogy megrontja a kutyát. Proteinekkal kell táplálni őket. Hús, tej, tojás, ez kell nekik, meg friss levegő, télen szalma, érte? Ezért nem engedem be én őket soha a lakásba. A konyhaszag cselédnek való.

Valóban olyan kutyák voltak ezek, tudta minden vadász, hogy

különbeket el sem lehetett képzelni a környéken. Gazdájuk szakértelméhez sem fért kétség, de ügyes vadászásukat, aminek bizonyítéka például az volt, hogy még a sutát is meg tudták különböztetni az őzbaktól, azzal magyarázták, hogy nem virágoskertes udvarban tartja őket, hanem a szabadban.

Pichler élvezettel hallgatta a kutyákról szóló meséit, akárcsak vadásztörténeteit, amelyekből ugyancsak akadt bőven. Nem csoda, hiszen Alice volt az ú.-i vadászegylet egyetlen nőtagja, s így körülötte forgolódott mindenki. Pichler is azért vonult ki egyszer vadászatra zsakettben és gitárral a vállán, hogy a közelében lehessen.

Micsoda tűz lobog ebben a nőben – jutott most is eszébe ilidžai magányában. Sokszor olvasmányélményeket mesél úgy, mintha vele történt volna, hiszen szeret olvasni. A múltkor is hogy megörült, amikor a százkötetes Jókaijához meghoztam a Hátrahagyott Művek újabb tíz kötetét – gondolta Pichler. Mit is mondott? Hogy újraolvassa az egészet, mert sokszor magára ismer, mint A lőcsei fehér asszonyban meg A tengersizemű hölgyben.

Hogy miben találja meg önmagát, Pichler nem tudta, mert ő művészeti könyveken kívül mást nemigen forgatott. Erre az útra is csak a jegyzetfüzetét hozta magával, még séta közben is ott volt a hóna alatt. Leült és belelapozott.

Már nemcsak a szarajevói vázlatok voltak benne meg néhány hangy onallal, szinte csak kontúrozva az itteni táj, hanem az álmai is. Kibontott hajú, meztelen felsőttestű háremhölgyek lejtettek táncot egy csempézett szökőkút előtt; elhízott eunuch izzasztotta magát a fürdőben a másik lapon, mecset előtt virágáruslányok a harmadikon... Tekintete most a füzetből visszanéző, feszes tartású, dús bajuszú férfin és feleségén akadt meg. A férfi nyakig begombolt posztókabátban, amelyen széles szalag fut végig, derekán hímzett kötény. A mintázaton jól felismerhető a körző, a szögmérő és a kalapács. Mesteri díszben a férj, a feleség meg testhez simuló, térdig fölhasított, könnyű ruhában, hogy a láb is elővillanjon. Olyan volt ez a ruha, hogy látszott, viselője semmibe veszi az itt oly elevenen élő erkölcsi tabukat. Akárcsak Poiret öltöztette volna föl valamelyik párizsi szalonban. Hogy ez is csak álom volt?

Izet Pećirpašićtyal, a bajuszos férfival találkozott ugyan, sőt megérkezésének másnapján vacsorára volt hozzá hivatalos. De ez az audiencia az ipari konzorcium itteni igazgatójánál úgy zajlott le, hogy a szolga őt egyenesen a homályos ebédlőbe vezette, ahol már feltálatl asztalnál várta a házigazda. Míg ő ott volt, a szobába, bizony, senki be nem lépett. Vacsora közben kettesben beszélgettek, s a búcsúzás után

a szolgálta adta kezébe kalapját és kísérte ki a magas falba vágott tölgyfa kapuig. Bećirpašić népes családjáról és a párizsi divat szerint öltözködő német feleségéről is csak a férj elbeszéléséből szerzett tudomást. A látogatás azért kellemes volt, Pichler jóleső érzéssel vette tudomásul, ha kell, számíthat a segítségére. Ez talán hivatali kötelessége is, gondolta a festő, mert Bećirpašić a magyarországi beruházások és pénzügyek itteni intézője volt. Törte bár, de beszélt magyarul – akárcsak Pichler a szerbet –, németül viszont tökéletesen tudott. Látszott rajta, hogy Svájcban végzett. Bećirpašić tagja volt a pesti Symbolista Páholynak – onnan az összeköttetésük –, de szavaiból Pichler kivette, hogy kapcsolatban állt a pécsi Honszeretettel is. Ezt nemigen tartotta összeegyeztethetőnek, s csak üzleti érdekléssel magyarázta. De hogy politikával egyáltalán nem foglalkozik, pontosabban csak annyira, amennyi a szakmájához nélkülözhetetlen, nem ment a fejébe. A pesti kapcsolat viszont nem lett volna elegendő a vacsorai meghíváshoz, viszont Horvay postamester ajánlólevele e ritkán nyíló kaput is kitérta előtte. Ő pedig nem lett volna festő, ha a bizalom legcsekélyebb fénye láttán föl nem kínálja szolgálatát. Erős vágy fogta el, hogy megrajzolja e markáns egyéniséget. De bajszuk szakasztott egyformasága a házigazda számára nem volt elegendő.

– Nálunk ez nem szokás – szabadkozott, amiből Pichlernek látnia kellett, svájci iskola ide, svájci iskola oda, házigazdája a lelke legmélyén megmaradt muzulmán. Ezért nem erőszakoskodott, de még az este elkészült a vázlat. – Ha már eldugta előlem a feleségét, rajzolok én neki, kajánkodott a festő.

Sétájáról indult vissza reggelizni, amikor egy postakocsi állt meg a fürdő terasza előtt. Láta, Horvay száll ki belőle, s gyorsan eltűnik a fürdő bejáratában. Pichler utánament.

– Távirat érkezett az ön címére – mondta neki hadarva, s nyomban átadta a szalagot, amit maga tépett le a táviróról. Pichler olvasta: „*Kapcsolatot teremtettünk Miroszláv Sutej ural stop. Várja önt Dubrovnikban stop. Jelszava Libertas stop. Azonnali jelentést kérünk stop. NN*” Ennyi volt a táviratban, ami Horvayt olyan izgalomba hozta, hogy eldöntötte, személyesen kézbesíti, akár postásai a leveleket. Így talán nem kell majd jelentést tennie – gondolta, mert az utóbbi időben szigorú szabály volt a postán, hogy minden gyanús tartalmú küldeményről be kellett számolni a csendőrkapitányságon meg a pesti központnál. Horvay attól félt, vendége még bajba keverheti. Riadalma az arcára volt írva. Pichler meg talán éppen ezért hosszasan olvasta a kurta szöveget, s a válasszal sem sietett. Föl-

fölpillantva a postamester arckifejezését figyelte, a szája szélén jojózó idegszálakat.

– Festményeket kell azonosítanom és fölbecsülnöm – mondta végül nyugodtan.

– Értem, de minek a fedőnév? – érdeklődött Horvay, elárulva egyben, őt valójában csak ez érdekli.

– Ezek szakmánk bizalmas ügyei, a fedőnév pedig a garancia, hogy valóban a megbízott jött. Érti?

Bár nagyokat bólogatott, valójában nem értette, s Pichler is csak azt látta, úgy himbálódzik a feje a vékony nyakon, mint nádvégen a buzogány.

–Ja, majdnem elfelejtettem, egy levelet is kapott, otthonról.

– Talán el is olvasta? – kérdezett a nyomban a festő.

– Nem, kérem szépen, a bélyegzőről látni – és ujjával mutatta, majd nyomban átnyújtotta, Pichler pedig csak pillantást vetve rá, belső zsebébe tette. Kávészás közben nyugodott meg Horvay annyira, hogy végül felajánlotta:

– Holnapután postakocsink indul Dubrovnikba, ha kedve tartja utazzon azzal.

Pichler elfogadta az indítványt. Ez izgalmas lesz, mondta a festő önmagának, miután a levelet is elolvasta. Dubrovnik, majd Fiume... Még szerencse, hogy van annyi pénzem.

Volt neki. Horvayék ezer koronát fizettek a képért. Megérte nekik, hiszen a kép reprodukcióját még egy vaskos katalógusba is felvették, s erre olyan büszkék voltak, mintha a történelembe kerültek volna be. Mutogatták is a festményt mindenkinek, kíváncsiskodó pedig akadt a társaságukban. Csak Pichler gondolta odafelé utazva, hogy nem volna illendő öt-hatszáznál többet kérni, de nem ellenkezett, amikor leszámolták neki a katalógusban lévő egy másik képének az összegét. Hogy ilidzéi tartózkodásának költségeit sem neki kell fizetnie, erre sem számított. De Horvay búcsúzás előtt a posta költségére íratva a számláját.

Az itteni esték, délutánok és reggelek hosszú és kellemes órái, amikor az ember kitérül, úgy, ahogy sohasem gondolta, Pichlerben hangtalan vágyakat és néma gondolatokat ébresztett. Életében először volt ideje önmagára. Terveket szőtt, amibe apró számításokat vitt. Ábrándozott is, széttergetve rejtett vágyait, lelke mélyebb zugaiba ereszkedett, s úgy beszélt önmagának, mintha a fekete földnek gyónna. Az állandó rohanásban, futásban az embernek nincs ideje önvizsgálatra. Ahhoz ilyen magány kell. S micsoda nagy dolog a néhány napi egyedüllét.

Pichler világosan látta, ott kell hagynia Pestet. Fölmondja műtermét, a Művészházban leköszön az elnökségi posztról. Legyen egy kis botrány! Nyilatkozni is fog, hogy ő üldözött, ezért megy. Megmutatja ő nekik!

Hazamenni? Ennek semmi értelme sem lenne. De terve volt, mit fog csinálni. Gondolatait levélben írta meg, sőt a borítékot már meg is címezte: Szabadka szabad királyi város tanácsához, de úgy gondolta, majd otthon vagy Pesten adja postára. A megszólító és udvariaskodó bevezető sorokat átugorva, most újraolvasta:

„A művésztelep olyan területen legyen, amelyhez rossz időben is járható utak vezetnek. A telep modern berendezéséhez szükséges egy megfelelő nagyságú kert, mely körül van véve egy olyan kerítéssel, amelyen a járókelők nem láthatnak át. A kertben legyen egy olyan műterem, amely egész évben iskolának használható. Nyáron a tanítványok a szabadban dolgoznának, amiért szükséges a kert bekerítése, hogy ne zavarja őket semmi.

Magyarországon eddig olyan művésztelep nem létezik, ahol szabadon akt modelleket lehetne felállítani, erre pedig a fősúlyt kellene fektetni, mert ez vonzza oda a festőket minden világtájról.

Az iskola vezetésében elegendő egy, legfeljebb két olyan művész, akiknek a művészet fölvirágzása a szívében fekszik, és akik nem csupán anyagi vagy más érdekből vállalkoznak a feladatra és nem lelkiismeretesen végzik

Ez a vezető egyén természetesen ingyen lakást és műtermet, fűtést, világítást azonfelül a várostól egy bizonyos évi szubvenciót élvezne. Ezért köteles mindenről gondoskodni, ami a telep fölvirágzását előmozdítaná. Köteles az iskolában kétszer egy héten korrigálni, a tanítványokat mindenben kioktatni és a modelleket beállítani. Nagyon ajánlatos volna ezen kívül három vagy négy műtermet építeni, amelyet a város olcsó bérért olyan művészeknek ad ki, akik az életet föllendítik.

Tekintettel arra, hogy számos városban – nem csekély anyagi áldozatokkal – épülnek és épültek művésztelepek, alulírott festőművész, mint bácskai születésű egyén, kötelességemnek tartom Szabadka Kir. városának ezt a proposíciót tenni.

Nagybányán ezelőtt húsz évvel, amikor a magyar művészet még nagyon visszamaradott volt, létesült az első szabad iskola és művésztelep. Azóta folyton többen töltik a nyarat, és ott már számos művész lakik állandóan. Nem csak magyarok, hanem az egész világból járnak oda festők és az utóbbi években a város, számítva ennek előnyeivel, újabb és újabb műtermeket épít a festők részére.

Szabadka városa a Palics-fürdővel olyan szerencsésen fekszik, mindenkinek módjában áll kevés költséggel, pár óra alatt a fővárosban lenni. Ez egy olyan fontos körülmény, amellyel előre is számítani lehet, és a festőknél nagy súlyba esik.

A vezető művész kötelezi magát a telepen vagy a városban évente egy-két olyan tárlatot rendezni, amely bemutatja az eredményeket, ugyanezzel az anyaggal Budapesten is rendezhet kiállításokat, sőt külföldön is, és rövid időn belül a városnak, illetve a telepnek olyan hírneve lehet, hogy a művészvilág inkább oda gravitál, mint a drága és festőknél nem alkalmas fővárosba.”

Kissé fésületleneknek tűntek még ezek a mondatok, de alapjában véve benne látta mindazt, amit mondani akart. Talán jó volna ezt egy cikk formájában is megírni, a Bácskai Hírlapnak, mondjuk – villant át az agyán. Hogy ennek a művésztelepnek az ötlete éppen itt szülessen meg, maga is csodálta, de már ott érezte magát a Lujza-villa kertjében, ahol katonás rendben a festőálművek. Egy pillanat alatt egy egész földi paradicsomot teremtett magának, olyat, ahol nem dül titkos és csúf, vértelen csata, mint a Művészházban. Pedig hogy veregette a vállát az a jóságos direktor, s mondta, csak jöjjön Pestre, mert vidéken, különösen ott lent, nem lehet belőle művész. Még bizonyítványt is kapott, hogy a nemzet élművészei közé tartozik. De olyan az a város, hogy kiveti magából az idegent.

A természettudományok fontosságáról tartok majd előadásokat. Megtanítom tanítványaimat arra, hogyan kell környezetünket elemző szemmel nézni. És meg fogom velük értetni – élte magát mindinkább új szerepébe –, hogy a természet így önmagában a végsőkéig érdektelen, de abban a pillanatban érdekessé válhat, ha bele tudjuk vinni érzéseinket, apró szeszélyeinket, micsoda gyönyörű dolgokat lehet akkor művelni. Külön előadást tartok majd a ritmus kérdéseiről, a formák fölépítéséről, a színek és vonalak egybejátszásáról. Dürer és Holbein példáján a képek hasonlóságát fogom megmagyarázni, Rubens és Rembrandt testszíneinek látszólagos azonosságán a vérmérsékleti tempó keltette különbségeket.

Mint a sűrű sövényvel körülvett művésztelepi kert, úgy határolt be mindent saját terveiben, amikor megszólalt a zsebében lapuló levél írójának a hangja is: „Jöjjön haza, csak itthon lehet boldog.” Tudta, egy szerelmes asszony hívó szava ez, Alice-é, de ennek a hangnak sohasem tudott ellenállni. Méghogy nem tudott! Nem is akart, s leveleinek érkezését is mindig megérezte. Olykor napi pontossággal jósolta meg a jövőtöket.

Amikor a postakocsi előállt, meglepetéssel tapasztalta, hogy útitársa lesz. Nem más, mint Izet Bećirpašić szállt ki a négyfogatos zárt kocsiból, s széles mosollyal mondta: „Együtt utazunk!” Még meg is ölelte Pichlert, aki csak annyit mondott zavarában: – Ha elfogad útitársnak... –Horvay tehát ezt is elintézte – gondolta.

Szép idő volt, a meleg is tűrhető, mert Mostar felé haladva többnyire árnyas erdei utakon kanyarogtak. A lovakat csak húsz kilométerenként váltották. – Nálunk a csatornán a dereglyevontatókat bizony minden hat kilométeren cserélni kell – magyarázta útitársának.

Bećirpašić most sokkal beszédesebb volt, mint a vacsoránál. Elmesélte életét isztambuli születésétől hazajöveteléig, egyetemista éveit és pesti kapcsolatainak alakulását is. Pichler jókedvében még a szájharmónikáját is elővette. Hosszú volt az út.

Már Hercegovinában jártak, amikor Bećirpašić a Neretva völgyére mutatott: „Látja, ez valamikor mind a mienk volt.” Pichler kíváncsian várta az újabb mesét.

– Dédapám, aki 1783-ban született, hatodik gyermek volt a családban. Mi úgy tudjuk, ükapánk szigorát elviselni nem tudván, Sztambulba ment, s ott megszedte magát. Apja halála után már meglelt emberként tért vissza, nem csekély vagyonnal, és Stolacban telepedett le. Zulfikar Rizvanbegović, mert így hívták, lovas kapitány volt. Óvatos és számító ember lévén nagyon is beillett pasának. Tudta ezt maga is. Kegyetlen hadakozásba kezdett fivéreivel. Hercegovina első embere úgy lett, hogy leszúrta bátyját, Mehmedet a stolaci vár tövében, aztán meg a gyilkost az átutazó kereskedők között kerestette.

Pichler nem egészen értette, hova akar kilyukadni.

– Zulfikar dédapám tehát átvette a hatalmat, és gyakorolta keményen. Hogy biztos lehessen a dolgában, mindig a szultán oldalára állt. Az 1830-as bosnyák fölkelésben is. Amikor letörték a felkelőket, és Boszniát különválasztották Hercegovinától, őt mostari nagyvezírré léptették elő. Természetesen jutalmul a szultán iránti hűségéért. „Mától senki se menjen Sztambulba panasza, itt van Sztambul Mostarban, s itt a császárotok is!” – hirdette. Valóban kis szultán lehetett. Saját törvényei szerint uralkodott, építtetett önmagának palotát, a népnek meg dzsámit. De kemény munkára fogta őket, rizsültetvényeket létesített, az olajbogyót és az epret is azóta ismerik errefelé. Még kávé és gyapot termesztésével is kísérletezett. Selyemgubóval ellátta a fél birodalmat. De még ez sem volt elegendő. Megérezve az osztrák tőke erejét, fakitermelési koncessziót adott el nekik. Csakhogy erre nem volt joga. Ezért előbb a travniki pasákkal, majd a sztambuli vezírekkel került összeütközésbe. Fülébe jutott ez a

császárnak is. És most már a megvesztegetés sem segített, pedig küldte az ajándékot kocsiszámra, akinek csak kellett. A szultán viszont, hogy rendet teremtsen, 1850-ben Omer pasát küldte a nyakára. Az Szarajevóba hívatta tárgyalásokra, s mivel ez Zulfikarnak nem volt ínyére, úgy gondolta, előbb elküldi legidősebb fiát, mármint a nagyapámat. Ez annyira felbőszítette Omer pasát, hogy császári rendelettel minden vagyonát elkoboztatta, őt pedig számárra kötözve vezették végig egész Hercegovinában. Az ítélet úgy szólt: számár általi megszegényítettés, majd száműzetés Ázsiába. Az utóbbira már nem került sor, mert Banja Lukán lelőtték. Családunk viszont Isztambulba került...

– Tudja, miért meséltem el ezt önnek? Mert, emlékszik, megkérdezte tőlem, miért nem foglalkozom politikával. Látja, az én tapasztalatom: minden politikusnak ez a vége. Előbb vagy utóbb számárhátra kötözik. De számárhátra ülni és üzletelni, az már egészen más – tért át vidámabb dologra.

Hogy valódi üzletember, Pichler Dubrovnikban is tapasztalhatta. A délelőtt folyamán, míg ő a képekkel volt elfoglalva, két régi hajót vett a Ganz Társaság részére, az egyik árában benne volt a teljes rakomány is, nyolcvagonnyi francia bor, s négy hajómotor gyártására kötött szerződést olasz és portugál részvényesekkel. Mindezt a dubrovniki Hitelbank érdekkörének megfelelően, amelynek viszont Miroslav Šutej volt az igazgatója.

A képkereskedés is éppígy hozzátartozott a város életéhez. Aki gyorsabban jött és fizetett, azé lett a kép. Pichler is olyan izgalomba jött, hogy Bećirpašić alig tudta megnyugtatni, személyesen fog intézkedni, hogy a válasz megérkezéséig a képeket másnak ne adják el. Ő pedig a szállodába sietett, és a terasz kőasztalán írta meg a jelentését:

Magyar Királyi Szépművészeti Múzeum

Budapest, Andrássy út

Nagys. N. N. Úrnak!

Minth a Szépművészeti Múzeum régiségi osztályának szakértője és referense, tisztelettel értesítem, hogy a megbízatást elvégeztem, és a következőket állapítottam meg:

Az önök által jelzett 1. számú kép a XVII. század 63–65. évéből Gabriel Matsu-tól származik. Matsu az ő idejében igen kedvelt festő volt, alkotásai pedig igen értékesek.

A 2. számú kép Rembrandt ecsetétől származik és az egyik nővérét ábrázolja. Ugyanerről a nővéréről van egy arckép a wieni Lichtenstein-féle képtárban, csak az egy évvel előbb készült.

A 3. kép szintén Rembrandt eredetije és vagy Jeremias Decker költőt (idősebb korában) vagy annak bátyját ábrázolja.

A 4. kép nem Rembrandt műve. 1633-ból származik és egy előkelő holland család sarját ábrázolja.

Az 1–3 kép megvásárlását ajánlom szíves figyelmébe. Becslésem szerint a kért 80 000 korona értéket elfogadhatónak találom. Választát azonnal szíveskedjék megküldeni Sutej úrnak.

Egyúttal van szerencsém figyelmeztetni Önt, hogy ilyen festményeket külföldre vinni csak a francia közoktatásügyi miniszter úr engedélyével lehet.

A levél Pestre, Pichler pedig Fiuméba indult. Ő hajóval, természetesen. Katonatisztek, német, osztrák és holland üzletemberek, gyárosok társaságában, akik hanyagul elterpeszkedve sárga-zöld csíkos nyugágyaikban élvezték az utazást, a tengerre nemigen figyelve, csak a nap és ringatás örömeinek adva át magukat.

A nap, amely még kora este is melegen süttött, benne közelgő találkozása hevét fokozta. Remélem, megérkezett a fiumei szállodába küldött táviratom – gondolta. Mielőtt a hajó kikötött volna, ő még hálófülkéjébe vonult, és fölötötte selyemnyakkendőjét, föltűzve rá a parányi kővel díszített nyakkendőűjét is. A tükörbe nézve azt látta, kifogástalanul mutat figyelmességének e két apró jele, Alice ajándéka.

A nőt már messziről megpillantotta, s a fedélzetről intett neki a kalapjával. Amikor leszállt, összeölelkeztek.

– Hát maga hogy kerül ide? – kérdezte Pichler, mélyen beszippantva Alice kölniillatát.

– Raktárt vásároltam itt a kikötőben, cukorraktárt... De engedje meg, hogy bemutassam itteni ügyvédemet, doktor Belovics Györgyöt.

Pichler kezét fogott vele, s abban a pillanatban meglátta, hogy a férfi fehér pikémellénye alatt szakasztott olyan nyakkendő és tű van, mint az övé.

(Folytatjuk)